

NORLIGHTS
MONTESSORIBARNEHAGE
Drammen

Høst 2021
Vår 2022

ÅRSPLAN 2021 – 2022

Innholdsfortegnelse

VELKOMMEN TIL NORLIGHTS MONTESSORIBARNEHAGE DRAMMEN	3
PRESENTASJON AV BARNEHAGEN	3
MÅL FOR BARNEHAGEN	3
<i>Typiske kjennetegn ved miljøet</i>	5
<i>Miljøet skal gi barnet nøklene til verden</i>	5
<i>Arbeidsøkt</i>	6
<i>Sosiale ferdigheter</i>	6
PRAKTISKE OPPLYSNINGER OM BARNEHAGEN	6
<i>Åpningstidene</i>	6
<i>Ansatte</i>	7
Barnas hus: 27 barn.	7
Småbarnas hus: 13 barn.	7
Sletting av dokumenter/lagring av opplysninger	7
BURSDAGSFEIRING	8
HØYTIDSMARKERINGER	9
<i>17. mai</i>	9
<i>Jul</i>	10
<i>Påske</i>	10
<i>Karneval</i>	10
<i>Samefolkets dag</i>	10
<i>FN-dagen</i>	11
SAMARBEID	11
<i>Foreldresamarbeid:</i>	11
<i>Foreldrerådet</i>	12
<i>Samarbeidsutvalget</i>	12
<i>Kommunikasjon mellom barnehage og foreldre</i>	13
DET PSYKOSOSIALE MILJØET I BARNEHAGEN:	13
<i>Barnas Hus</i>	14
<i>Småbarnas Hus</i>	15
BARNES MEDVIRKNING	15
TUR / UTEGRUPPE	16
<i>Utegruppe</i>	16
FAGOMRÅDER I RAMMEPLANEN	17
<i>Praktisk hverdagsliv</i>	17
<i>Kommunikasjon, språk og tekst</i>	17
	1

<i>Kropp, bevegelse, mat og helse</i>	18
<i>Kunst, kultur og kreativitet</i>	18
<i>Natur, miljø og teknologi</i>	19
<i>Antall, rom og form</i>	19
<i>Etikk, religion og filosofi</i>	20
<i>Nærmiljø og samfunn</i>	20
SAMARBEID MED ULIKE INSTANSER	20
OVERGANGER	20
<i>Førskolegruppen</i>	20
<i>Overgang fra liten til stor avdeling</i>	21
DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING	21
PEDAGOGISK DOKUMENTASJON OG EVALUERING	23
<i>Pedagogisk dokumentasjon</i>	23
PPV (Program for person- og verdiutvikling)	23
Evaluering	25
VEDLEGG 1(Vedtekter)	25

VELKOMMEN TIL NORLIGHTS MONTESSORIBARNEHAGE DRAMMEN

Årsplanen trekker opp en del hovedlinjer for mål og innhold i barnehagen. Den tar utgangspunkt i *Rammeplan for barnehager* og *Følg Barnet! Pedagogisk fagplan for montessoribarnehagen*.

” Montessoribarnehagen behøver ingen tradisjonell årsplan, da vi ikke velger ut spesielle satsningsområder som endres fra år til år” (Følg barnet! 2015)

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN

Norlights Montessoribarnehage Drammen er en 2-avdelings barnehage, som startet sin drift 30. september 2013. Barnehagen ligger ved Landfalløya med gangavstand til Drammenselva og gode kollektivtilbud med buss kun noen minutter unna. Gulskogen togstasjon ligger 10 minutter i gangavstand fra barnehagen. Selve barnehage arealene har et romslig inne areal som gir et godt tilbud til barna med aktiviteter rettet opp mot Montessoripedagogikken. Utelekeklassen vår er stor, trygg og variert, og vi er så heldige som har kommunens offentlige lekeplass rett ved vårt uteområde som vi også benytter oss av. Barnehagen ligger i et område som innbyr til mange flotte og varierte turer.

MÅL FOR BARNEHAGEN

Norlights Montessoribarnehage Drammen drives etter Maria Montessoris prinsipper. Det overordnede målet for montessoribarnehagen er:

*å stimulere barnets helhetlige utvikling
gi dem mulighet til å utvikle sin personlighet
bruke sitt potensiale
bli en del av tiden og kulturen de lever i*

(Følg barnet! Pedagogisk fagplan for Montessoribarnnehagen, 2015).

Vi gjør dette ved å tilby et forberedt miljø der barnet står fritt til å utforske verden ved hjelp av montessorimateriellet og med mange andre aktiviteter. En av de mest sentrale grunnpilarene i Montessoripedagogikken er selvstendighetstreningen, som et grunnlag i utviklingen av et positivt selvbilde.

Vi ønsker gjennom vårt arbeid å støtte barnas:

- nysgjerrighet
- kreativitet
- vitebegjær

og videre gi dem utfordringer med utgangspunkt i deres egne:

- interesser
- kunnskaper

For å kunne støtte utviklingen av barnets fulle potensial skal miljøet være forberedt, slik at utviklingen kan skje optimalt. Miljøet skal støtte de menneskelige tendensene for orden, kommunikasjon, arbeid og etc. for å møte barnets psykologiske og mentale behov. Vi skal for eksempel gjøre dette ved å ha en logisk og ryddig organisering av materiell, slik at barnet finner seg til rette i miljøet.

Aktivitetene som tilbys i det forberedte miljøet skal støtte tendensene for nøyaktighet og fingerferdighet (finmotorikk), mens sammensetningen av en stor gruppe av barn skal fremme sosialiseringen hos barna.

Både inne- og utemiljøet vil gi barnet anledning for utforskning, repetisjon og selvperfeksjon. Det er gjennom vår dagsrytme vi skal gi rom for repetisjon og selvperfeksjonering. Miljøet skal støtte barnet i adopsjonsprosessen ved å hjelpe det å forstå sin verden og sin kultur.

Vi skal ta hensyn til barnets sensitive perioder når vi utformer det fysiske og psykologiske miljøet. Det er en tidsbegrenset periode, der barnet er spesielt sensitivt overfor visse typer stimuli eller inntrykk. For å kunne ivareta barnets mottakelighet for de spesielt sensitive simuleringene, og tilegne dette som kunnskap for barnet resten av livet, vil vi ta i bruk

spesielt egnede materialer innenfor Montessoripedagogikken. Valget av aktiviteter og materiell reguleres i forhold til hvilke sensitive perioder barnet befinner seg i.

Typiske kjennetegn ved miljøet

-
- fysisk
 - orden
 - tid
 - frihet og disiplin
 - materiell

- Barnet får frihet til å bestemme selv, og jobbe selvstendig i forhold til hva de ønsker å jobbe med, når møbler, inventar og materiell er plassert lett tilgjengelig og i tilpasset størrelse.
- Materialet møter aldersgruppers behov. Vi tilbyr det som barna er mest opptatt av for sin utvikling og varierer utstyret slik at både de yngste og de eldste finner aktiviteter av interesse her.
- Alt materiell er komplett, har faste plasser med ett eksemplar av hver aktivitet og klar for bruk til enhver tid.
- Innredningen av rommet gir god flyt slik at barna opplever varierte bevegelsesmønstre. Vi passer på at det skal være en god balanse mellom for mye og for lite.

NB! Basert på observasjoner kan det hende at vi endrer miljøet underveis dersom noe ikke fungerer.

Miljøet skal gi barnet nøklene til verden

Alt materiell som barnet finner i barnehagen, er en representasjon av den virkelige verden. Bladene på treet er representert i blad kommoden og grammatikk symbolene synliggjør språket som barnet allerede snakker. Men vi kan ikke ta alle fysiske funksjonene inn i barnehagen for å jobbe med dem her. Det kan vi derimot gjøre med materialet, og på denne måten hjelper materialet barnet å forstå sin verden. Miljø og materiell skal samtidig gi barnet bare nøklene, dvs. vi skal introdusere barnet i verdens mange hemmeligheter ved å

tydeliggjøre et lite utsnitt. Med dette håper vi å tenne barnets interesse, slik at det selv oppdager at verden inneholder så mye mer. Når barnet for eksempel har jobbet med 11 par fargebrikker i miljøet, håper vi at det skal bli oppmerksomt på at det finnes mange flere farger i den virkelige verdenen og at mange av dem har navn.

Arbeidsøkt

Arbeidsøkten i en Montessoribarnehage, er den tiden i løpet av dagen hvor de voksne gir presentasjoner i store og små grupper, én til en og hvor barna har en komplett arbeidsøkt om formiddagen. Det er under denne tiden barnet blir presentert for nytt materiell og får øve opp og fordype sine ferdigheter i utforskningen av materiell som barnet allerede er kjent med. Det er denne som vi kaller for vår kjernetid, og barnet bør derfor komme til barnehagen innen 08.30.

Sosiale ferdigheter

Selv om barna jobber mye for seg selv og er opptatt med å skape for seg selv, så er montessorimiljøet også et sosialt miljø. Sosiale regler og normer formidles gjennom den voksne som rollemodell og gjennom arbeid med harmoni og høflighet. Toleranse, hjelpsomhet og gode manerer er en fast bestanddel av enhver situasjon og ethvert arbeid i avdelingen.

PRAKTISKE OPPLYSNINGER OM BARNEHAGEN

Åpningstidene

Barnehagens åpningstid: 07.00-16:45

Barnehagen starter nytt barnehageår: Onsdag 4. august 2021

Barnehageåret løper frem til: Torsdag 30. juni 2022

- Barnehagen holdes stengt på planleggingsdagene:
 - 2. - 3 august. 2021
 - 3. januar 2022
 - 10 - 11. mars 2022
- Onsdag før skjærtorsdag er barnehagen stengt

- Barnehagen holder stengt i romjula fra og med 24. desember 2021 - til og med 1. januar 2022. Oppstart etter nyttår blir da tirsdag 4. januar 2022.

Alle foreldrearrangementer er fra 14:30-16:00.

Ansatte

Administrasjon

Tone Laila Aas Hansen – Styrer 100%

Ali Karaboga – Assisterende styrer 100%

Barnas hus: 27 barn.

Pedagogisk leder: Nursel Karais 100%

Barnehagelærer: Antigona Dodaj 100%

Assistent: Katarzyna Kusiak 100%

Assistent: Dovile Sabanovic 100%

Assistent: Megawati Liland 100%

Småbarns hus: 13 barn.

Pedagogisk leder: Leyla Cicek 100%

Barnehagelærer: Shabnam Big 100%

Assistent 100%: Lidia Golunska

Assistent 100%: Klaudia Lewicka

Faste vikarer: Tiril Klunderud, Masomeh Qasimi

Sletting av dokumenter/lagring av opplysninger

Alle dokumenter, opplysninger om fremmøte, notat om familien, bilder og alle sensitive opplysninger slettes etter at barnet har sluttet i barnehagen.

Pga. at det er hensiktsmessig å vente til innberetning av foreldrebetalingen til skattemyndighetene er gjennomført, utføres endelig sletting i februar året etter at barnet har sluttet.

Foresatte får opplysning om dette i årsplanen og i vår informasjon når barnet begynner i barnehagen. Det er elektronisk tilgang til denne informasjonen også på MYKID..

BURSDAGSFEIRING

Montessoripedagogikken er kreativ på alle nivåer. Den benytter seg av barnas bursdag som en pedagogisk utvikling for å tilegne barna blant annet vanskelige begreper som «tid». Ved hjelp av pedagogikkens kreative bursdag seremoni får barnet mulighet til å sette sin «livshistorie» i et tids overblikk. Det er vanskelig å få konkretisert tidsbegrepet for barna, og som sagt er denne spesielle markeringen en morsom og lærerik metode for å få belyst dette begrepet på.

Markeringen skjer ved at barna sitter i en ring rundt bursdagsbarnet. Midt i sirkelen setter vi et lys som symboliserer solen og bursdagsbarnet holder en globus. Barnet har med seg noen bilder fra det ble født til denne dagen. Bursdagsbarnet går rundt lyset, mens det holder globusen. Dette er markeringen på at jordkloden har rotert en gang rundt solen, ett år er lagt tilbake og barnet har dermed blitt ett år eldre.

Hvis barnet har fylt sitt andre år går barnet rundt sola på nytt med globusen. Barnet går like mange runder rundt solen som antall år det har levd. Vi bruker tidslinjer hvor vi har bilde av barna for hvert år de har levd med og noen ord om hvert år. Dette gjør vi for å forberede

barnet til å forstå lineær tid og er en fin markering av bursdagen hvor vi forteller om barnets historie.

Barnehagen har gjort et bevisst valg når det gjelder matserving og bursdagsfeiring. Det er derfor ikke ønskelig at foreldre tar med noen form for mat til barnets bursdag. Barna får smoothie eller fruktfat på bursdagen sin og barnehagen kjøper inn til dette. Personalet lager krone til bursdagsbarnet. Kaker og is er ikke en del av markeringen rundt fødselsdagsfeiringen i barnehagen.

HØYTIDSMARKERINGER

“Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen.” (KD 2017)

Norge i dag sies å være et samfunn hvor språklig, kulturelt og religiøst mangfold preger ulike samfunnsarenaer som for eksempel barnehage. Barnehagen er en arena hvor ulike voksne og barn med forskjellige ønsker, behov og forutsetninger møtes. Med andre ord er barnehagen en arena som speiler samfunnets mangfoldighet. Å synliggjøre mangfoldet i barnehagen er et viktig prinsipp for oss.

Rammeplanen for barnehagen forutsetter at barnehagen skal markere ulike religiøse høytider. Formålet med en høytidsmarkering er de barna som tilhører den aktuelle religionen skal få litt anerkjennelse for dette i barnegruppen, og at alle skal få lære litt om hverandres trosbakgrunn.

Ved høytidsmarkering blir påminnelser og invitasjoner sendt til foresatte i god tid.

17. mai

Norlights Montessoribarnehage Drammen arrangerer markering av 17. mai den siste uke dagen før 17. mai. Vi går i tog i nabolaget, har 17. mai-leker og synger sanger, samt snakker om hvorfor vi feirer denne dagen. Vi går rett før lunsj (invitasjon blir sendt ut i forkant av feiringen.). Det blir tilrettelagt aktiviteter som passer både de minste de store barna.

Jul

I november og desember er det juleforberedelser i barnehagen. Julebudskapet blir formidlet i samlingsstundene. I denne tiden prøver vi å skape spenning og forventninger sammen med barna. Det lages julepynt, sunget julesanger, lages julegaver og vi har nissefest. Barna kan ha på seg nisselue denne dagen og vi har fellessamling med grøt, sang og får besøk av nissen. Vi synger, tradisjonen tro, *Lucia* på Hamborgstrøm bo- og servicesenter. Barna kommer i barnehagen kledd i hvite klær.

Småbarnas hus går sin lille runde med Lucia tog i barnehagen, før de større barna går til Hamborgstrøm.

Påske

Noen tradisjoner i forbindelse med markering av påske i barnehagen tar vi vare på fra år til år. Det er bl.a.:

- Påskesamlinger på avdelingene
- Barna bruker sine kreative evner gjennom forskjellige formingsaktiviteter
- Avdelingen pyntes til påske av voksne og barn

Karneval

Vi markerer karneval i barnehagen ved at barna kler seg ut. Vi baker fastelavnsboller, bruker ansiktsmaling, danser og leker karnevals leker. Vi har kostymer i barnehagen så barna kommer i vanlige klær denne dagen.

Samefolkets dag

I rammeplanen 2017 står det: " Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap ..." og " ... Barnehagen skal synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet."

6. februar er Samefolkets dag og dette markerer vi i barnehagen fredag 5 februar.

- vi lager suppe sammen med barna og baker gahkko-brød. De skjærer grønnsaker og det serveres ute når barna blir hentet fra klokken 14:30-16:00.

FN-dagen

Tradisjonen tro ønsker vi at foreldrene blir med og markerer denne dagen. Det er mange nasjonaliteter representert i barnegruppen og vi håper å kunne dekke langbordet med retter fra de ulike landene.

Vi satser på en fargerik og smaksrik ettermiddag hvor vi alle får muligheter til å smake på hva verden har å tilby.

- Foreldrene tar med en matrett og lager en lapp med hva retten heter, og hvilket land den kommer fra. Fra klokken 14:30-16:00 nede på "Minimo"-rommet. Nå i 2021 vil denne dagen bli markert fredag 24 oktober.

SAMARBEID

Foreldresamarbeid:

" Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling." (Barnehageloven §1 Formål, 1.ledd)

Et godt samarbeid mellom hjem og barnehage bygges på gjensidig respekt, åpenhet og tillit. Foreldre og barnehagen har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling, med fokus på barnets beste. Dere foreldre skal oppleve barnehagen som en god plass for barnet.

Barnehagen skal legge til rette for foreldremøter og foreldresamtaler. Det forventes at dere foreldre stiller opp på foreldremøter, samt til avtalt tid til foreldresamtaler. Det blir lagt opp til to foreldresamtaler i løpet av barnehageåret; en rundt barnets bursdag og en ca. et halvt år etter.

Dere som foreldre kan ha ressurser som barna og barnehagen kan dra nytte av. Vi ønsker da å kunne høre med dere hva og hvordan dere kan bidra. Dette for at vi skal få til en best mulig dialog og samarbeid til det beste for barnet.

I år, som i fjor skal vi delta på den nasjonale Foreldreundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet. På den måten får du en mulighet til å si din mening om barnets trivsel og andre forhold ved barnehagen.

Barnehagen arrangerer minst tre foreldremøter, hvorav en er uten de ansatte i barnehagen. Sistnevnte møte er det FAU som leder.

Det blir planlagt dugnader i løpet av barnehageåret. Foreldrene blir informert i god tid om dette.

Foreldrerådet

I barnehageloven §4 står det;

” For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.”

Foreldrerådet består av alle foreldrene/foresatte. Rådet skal fremme deres felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter § 15 satt maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke i foreldrebetaling ut over dette.

Ved Norlights Montessoribarnehage Drammen opprettes det et foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) hver høst i tillegg, hvor det velges to representanter (en vara) fra hver avdeling under første foreldremøte på høsten.

Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Representantene kan komme med råd og innspill og arrangere dugnader, temakvelder og andre arrangementer som kan skape kontakt mellom hjemmene og barnehagen.

Dersom det oppstår konflikter, skal samarbeidsutvalget arbeide for å finne fram til felles løsninger. Det er videre naturlig at samarbeidsutvalget særlig drøfter barnehagens ideelle grunnlag. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Representanter for SU velges også hver høst, hvor representanter fra FAU deltar fra foreldrenes side.

Kommunikasjon mellom barnehage og foreldre

For å øke kvaliteten og forbedre kommunikasjon mellom hjem og barnehagen, benytter vi det digitale programmet MyKid. Her får foreldre all informasjon de trenger (Månedspan/ukeplan, ukeslutt, dagen idag, aktiviteter, fravær, ferie o.l.) rett på mobil eller pc. For å kunne planlegge dagen best mulig for ansatte og barna i avdelingene, er det veldig viktig at foreldre legger inn beskjed på MyKid eller sender sms før kl 08.30, om eventuelt fravær på grunn av sykdom eller andre hindringer.

MyKid er selvfølgelig et supplement til den daglige dialogen mellom foreldre og barnehagen.

Telefonnummer til alle foreldre er lagt inn, og man mottar passord til innlogging ved å taste inn sitt telefonnummer og klikke på «send passord» under login-knappen øverst på siden.

Andre kontaktpersoner kan også legges til barnet når man har logget inn.

Foresatte skal få en liten individuell opplæring om bruk av MyKid i oppstarts samtale ved barnehagestart.

Se introvideo for foresatte.

<https://www.youtube.com/w7hfzApT58ksatch?v=>

Kontakt barnehagen om dere har spørsmål knyttet til innlogging, informasjon eller andre ting knyttet til MyKid.

DET PSYKOSOSIALE MILJØET I BARNEHAGEN:

1. januar 2021 fikk barnehagen et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye loven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Det som er nytt i loven er at barnehagen har et ansvar for å følge med på hvordan alle barna har det. Alle ansatte har en plikt til å gripe inn hvis et barn ikke har det bra. Barnehagen må undersøke, og sette inn tiltak hvis et barn ikke har det bra. Dette betyr at alle som jobber i barnehagen skal melde ifra til styrer hvis de får mistanke om at et barn ikke har det trygt og godt. Barnehagens videre ansvar da er å lage en skriftlig plan for å sikre at dette barnet blir fulgt opp. Det er barnehageeier som har det øverste ansvar for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven.

Vi i Norlights Montessoribarnehage Drammen har arbeidet godt med dette temaet før lovendringen kom. Vi ser nå muligheten til å systematisere vårt arbeid med det psykososiale miljøet, og gå mer i dybden på hvordan vi kan jobbe bedre med dette temaet på hver enkelt avdeling, og felles i barnehagen. Hvis dere foreldre/foresatte får tilbakemeldinger fra barnet deres om at det ikke har det bra, eller opplever noe som dere reagerer på: Så ønsker vi i barnehagen at dere tar kontakt med oss så fort som mulig sånn at vi kan ta tak i situasjonen, og finne tiltak.

Barnas Hus

Som et tiltak for et bedre psykososialt miljø på Barnas Hus har vi implementert et fredsbord, hvor barn som havner i direkte eller indirekte konflikt eller ubehagelige hendelser med hverandre, sitter og reflekterer sammen med en voksen til stede, som kan observere, analysere og veilede konflikten/hendelsen sammen med barna. Det er viktig for barnet å forstå verdien av respekt, gjensidig forståelse, likeverd, empati og medfølelse. Ved aktivt bruk av fredsbordets prinsipper gir vi barnet konkrete redskaper til å kunne sette ord på følelsene rundt uenighetene/konflikten de er i.

Å sitte rundt fredsbordet skal ikke være ubehagelig følelse for barnet. Det skal være et middel for å kunne bidra til at barnet lærer av konflikten. Det er viktig at barnet opplever på kroppen og stå til ansvar for det som har skjedd eller det de har gjort ved å møte og snakke sammen med respekt.

Når barnet erfarer å bli respektert og videre lærer de grunnleggende ferdighetene man trenger for å respektere andres grenser, samt sørge for at ens egne grenser blir respektert, har de et veldig godt grunnlag for å utvikle seg videre mot empati, samarbeid og varierte sosiale relasjoner.

Vi jobber også aktivt med å styrke barnas sosiale og emosjonelle kompetanse ved å være empatiske, inkluderende og positive forbilder som voksne i avdelingen. Voksne er aktivt deltagende og observerende i lek.

Vi har også stort fokus på vennskspsrelasjonar, inkludering, samhold og harmoni og høflighetspresntasjonar enkeltvis, i smågrupper og felles samlingsstunder for å styrke samholdsfølelsen hos barnegruppen.

Småbarnas Hus

Arbeidet med relasjonene mellom voksne og barn og barna imellom er sentralt for å utvikle og sikre barna et godt psykososialt barnehagemiljø. Vi personalet viser respekt, anerkjennelse for enkeltbarn. Samtidig jobber aktivt for at hvert av barna skal oppleve tilhørighet i et positivt fellesskap.

For å kunne etablere et positivt psykososialt miljø i avdelingen jobber vi systematisk med forebygging av mobbing og krenkelser.

Vi personalet observerer enkelte barn og barnegrupper, og tilrettelegger for etablering av gode relasjoner og vennskap og griper inn der det trengs. Vi kjenner alle barna godt og tilrettelegger aktiviteter slik at alle opplever mestring på sitt nivå.

Tilstedeværende og varme voksne viser alle barna forståelse, tillit og formidler forventninger til dem på en tydelig måte, slik at barna lett kan forstå hva som er akseptabel og hva som ikke er lov.

Vi voksne legger det fysiske miljøet til rette slik at det stimulerer til en god og felles lek. Det legges allerede til rette for en god start for det enkelte barn med gode rutiner ved tilvenning og forutsigbar dagsrytme og gode rutiner for overganger mellom aktiviteter.

Med et godt samarbeid med foreldre, og anerkjennelse og respekt som grunnsyn både blant de ansatte og foreldre har vi det viktigste redskapet for å hindre mobbing og bra psykososialt miljø til stede.

BARNES MEDVIRKNING

Barnehageloven sier følgende når det gjelder barns rett til medvirkning, §3:” Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.”

Ifølge rammeplanen skal barna ha rett til medvirkning tilpasset barnas alder og forutsetninger. De skal ha rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. De skal også ha jevnlig mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Dette er ivaretatt i vår pedagogikk. Vårt utgangspunkt er at barnet skaper seg selv. Det er i barnehagen at grunnmuren for individets personlighet dannes og deres forutsetninger for livslang læring. Det er barnehagens viktigste rolle å støtte denne utviklingen positivt.

For å møte barnets naturlige utvikling har vi det forberedte miljøet. Dette fysiske miljøet er lagt til rette for barn. Materiell og hjelpemidler er tilpasset barnas høyde og styrke.

Alle rammeplanens fagområder er representert på hyllene, og barnet får muligheten til å velge selv hva han eller hun ønsker å jobbe med. Når de kommer til barnehagen om morgenen får barnet muligheten til å «skreddersy» mesteparten av dagen sin selv, så lenge han eller hun respekterer trivselsreglene. Det frie valget er viktig for å hjelpe barnet til å bli kjent med seg selv.

Vi bruker observasjon for å ivareta barnas opplevelse av miljøet og fellesskapet. Observasjon gir den voksne muligheten til å fange opp barnets signaler, og tilrettelegge og planlegge videre etter deres behov.

TUR / UTEGRUPPE

Utegruppe

Barnas hus: Vi har fire grupper; gul, grønn, rød og oransje. Disse gruppene er faste og satt sammen med tanke på alder og tilpasset fysisk modenhet og utvikling. Hver gruppe har hver sin utedag hvor de er ute før lunsj. Hver gruppe har en turdag i måneden hvor de er på tur fra 9-14:00. Med denne gruppen ønsker vi å gi barna opplevelser i naturen, fysisk utfoldelse, utforske nærmiljøet og kulturelle opplevelser. Denne gruppen spiser mat sammen ute og skal ha med en tursekk som inneholder skiftetøy, sitteunderlag, matpakke og drikkeflaske med vann.

Småbarnas hus: Vi går på tur hver mandag og onsdag kl. 09:30 i nærmiljøet og samfunn. Barna er delt i to grupper og en gruppe går på tur hver uke med to voksne. Gruppene ruller på å gå på tur.

FAGOMRÅDER I RAMMEPLANEN

Montessoripedagogikken har generelt sett gode verktøy i arbeidet med å følge fagområdene i rammeplanen. Vi i Norlights Montessoribarnehage Drammen skal sikre at barna gjennom ulike aktiviteter, opplevelser og prosjekter skal arbeide med de ulike sju fagområdene. Vi vil også påpeke at fagområdene opptrer sjelden isolert. Flere områder vil ofte være representert samtidig i et og samme prosjekt og arbeid.

Praktisk hverdagsliv

Praktiske hverdagsøvelser er dagligdagse aktiviteter som engasjerer og vekker interesse hos barn fordi det er en del av deres kultur. Det er øvelser som utvikler koordinasjon, konsentrasjon og selvstendighet og er spesielt tilrettelagt for å kunne brukes i barnehagen. De er en del av det forberedte miljøet i barnehagen. Det handler om aktiviteter og praktiske ting vi gjør først og fremst med hendene våre i hverdagen. Det er de daglige tingene voksne gjør for å vedlikeholde og holde orden på tingene og opprettholde omgivelsene sine. Barna synes at det er veldig tiltrekkende og spennende, fordi de har sett at voksne gjøre slike ting før, men de har ofte ikke fått lov til å ta del i det.

Praktiske hverdagsaktiviteter inneholder mye bevegelse, både for hendene og for hele kroppen; bort å hente, komme tilbake, vasking, skrubbing, bære noe forsiktig etc. Det er mange varierte og målrettede bevegelser.

Kommunikasjon, språk og tekst

Språk går igjen i alt vi gjør. De voksnes bevissthet og fokus på språk preger hele barnehagehverdagen. I samtaler med barna, i presentasjon av materiell og tema, samt gjennom arbeid med tekst, rim og regler og sang vil dette fagområdet dekkes. Vi stimulerer barns interesse for skriving og lesing gjennom å lese, produsere tekst med barn, tulle med språket og gjennom å ha materiell tilgjengelig for øving, for eksempel sandpapirbokstaver.

På Småbarnas Hus gjennomsyrrer språket hele hverdagen, gjennom rutiner, samtaler og organiserte opplegg. Vi leser alt fra pekebøker til lengre bøker, hvor vi samtaler og undrer oss om innholdet. De voksne har faste bøker og eventyrer over lengre perioder. Disse er også tilgjengelige på avdelingene.

Vi har også organisert opplegg med språkmateriell, som skaper undring, forundring hos de aller minste.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Det forberedte miljø i barnehagen skal legge til rette for frie og varierte bevegelser både inne og ute. Materialet vi bruker innbyr til motorisk aktivitet på ulike måter: finmotorikk; når barna skal kjenne på formene i geometri kommoden, og de bruker grovmotorikk når de går ti ganger frem og tilbake gjennom rommet for å hente alle de ti stavene for eks. til de røde lengde stavene. Motorisk kontroll er aktiviteter der barn skal utvikle og skjerpe sine bevegelser og koordinasjon og selvstendighet. *Å gå på linja* og *stilleleken* er to aktiviteter som styrker barnets balanseevne og viljestyrke. De er ment som motoriske aktiviteter som gir rom til å bruke sin vilje. Stilleleken er en aktivitet som krever anstrengelse så den voksne skal være språklig bevisst. I stedet for å si "*stå stille*" skal vi fokusere på hvordan vi står stille. Barna øver å lytte til sin indre stemme istedenfor å bli drevet av impulser.

Gjennom å involvere barn i å handle matvarer og tilberede måltider ønsker vi at barn utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold. Turer i nærmiljøet og uteaktiviteter skal bidra til barnas fysiske utfoldelse.

Småbarnas Hus fokuserer på å tilrettelegge for hinderløyper i avdelingen for å gi barna allsidige bevegelseserfaringer, som å krabbe, løpe og klatre i avdelingen. Vi vil ha fokus på å gå turer og utforske nærmiljøet. Dette er viktige erfaringer for å støtte barns fysiske utfoldelse.

Småbarnas Hus skal ha fokus på å involvere barna aktivt i alle måltidene, med forberedelser av borddekking og matlaging, smøring av brødsriver og rydding av måltidet.

Kunst, kultur og kreativitet

Dette fagområdet innebærer de estetiske fagene: musikk, dans, drama og forming. Barna får uttrykke seg estetisk gjennom temaarbeidet. Vi fokuserer på prosessen og ikke produktene.

Det betyr at vi dyrker barnas opplevelse av aktiviteten fremfor hva vi kan vise fram for

andre. Vi lærer barna teknikker til bruk i utforskning av materiellet. I estetisk arbeid stimuleres sansene, men samtidig får barna uttrykke følelser og oppleve mestring. Musikk har en særstilling i Montessoripedagogikken fordi Maria Montessori mente at musikk var en måte å dekke det åndelige behovet på. Musikk er en del av kulturen og bærer av tradisjoner. Den har vært til stede i alle kulturer og noe folk har samlet seg rundt til alle tider. I barnehagen lytter vi til musikk, synger og spiller på instrumenter, samt har ulike lytteleker. Vi gir barna erfaring med puls, rytme og tonehøyde.

Natur, miljø og teknologi

Gjennom fortellinger, eksperimenter, lesemateriell, hagearbeid, utflukter etc. viser vi barna både direkte og indirekte at alt har en mening og at alt følger en plan.

Vitenskapens verden introduseres gjennom enkle fysikkeksperimenter, som er satt opp som praktiske hverdagsøvelser. Det er eksperimenter som viser ulike aspekter for vann, luft, lys, magnetisme, tyngdekraft og elektrisitet. Hvert eksperiment er utformet slik at barn kan utføre dem helt selv. I tillegg er samtalen om hva som skjedde viktig, for å støtte utviklingen logisk tenkning knyttet til årsak – virkning. En av hensiktene med eksperimenter i barnehagen er å gi barnet mulighet til å gjenta en prosess mange ganger for å kunne se en sammenheng mellom årsak og virkning og oppleve at det finnes forutsigbarhet og mønstre i naturen. Det er viktig å bruke alminnelige ting, for å danne en forståelse av at vitenskapen er ikke bare i laboratorier, men overalt.

På Småbarnas Hus bruker vi naturen rundt oss til å utforske og undre oss over små dyr og planter vi er omringet av. Vi legger til rette for at barna også får utforske naturen i ulike væertyper.

Det fokuseres mye på at barna får erfaring med søppelsortering etter hvert måltid.

Antall, rom og form

Barnet opplever matematikk på mange uformelle måter lenge før det er klar for å innvies i det desimale tallsystemet. Barnet hører mennesker telle og har begynt å telle selv. I barnehagen får barnet mange inntrykk av hvor viktig grunntallet 10 er for oss gjennom det sensoriske materialet. Det er ti kuber i det rosa tårnet, ti prismer i den brune trappa, ti sylindere i hver sylinder blokk, osv. Vi jobber med nøklene til desimaltallsystemet; telling, tall

som enhet, tall som mengde, symbolene. Måling og veiing får barna erfaring med gjennom matlaging, lek i sandkassa og vekt brikker.

På Småbarnas Hus får barna kontakt med former, antall, dimensjoner og presisjon, hvor de ser sammenhenger ved ulike aktiviteter gjennom hverdagen.

Etikk, religion og filosofi

Gjennom samtaler, fortellinger, tradisjoner, verdier og markering av høytider vil vi gi barna vokabular til å kunne snakke og tenke rundt etiske og filosofiske spørsmål.

På Småbarnas Hus jobber vi med de grunnleggende øvelsene innenfor «harmoni og høflighet». Med dette støtter vi barnets utvikling av forståelsen for etiske retningslinjer og hva som er rett og galt.

Nærmiljø og samfunn

Vi kommer til å bruke nærmiljøet til turopplevelser. Vi besøker butikk, bibliotek, bo- og servicesenter, bedrifter i nærheten, museum etc.

SAMARBEID MED ULIKE INSTANSER

Barnehagens samarbeidsinstanser

- PPT
- Fysio/ergoterapeut
- Helsestasjon
- Barnevernet
- Andre

Barnehagen får hjelp fra PPT ved behov, hvor ulike saker blir drøftet og det blir gitt veiledning inne ulike emner. Dette skjer kun med tillatelse fra foreldre/foresatte.

OVERGANGER

Førskolegruppen

Rammeplanen for barnehager sier at:

«De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner» (KD, 2017, s.33 - 34)

Som Montessoribarnehage jobber vi skoleforberedende fra de begynner i barnehagen. Vi jobber derfor ikke ekstra med førskolegruppa for å lære tall, bokstaver, selvstendighet etc. da dette er noe vi jobber med hele tiden. Vi har likevel et eget opplegg for skolestarterne. De går til Norlights Montessoriskole Drammen, for å bli kjent med elevene, lærerne, bygget og at barna kan glede seg til de begynner på skolen. Vi ønsker også å gi dem opplevelsen av at det er sammenheng mellom barnehagen og skolen. I tillegg besøker de Hamborgstrøm Bo- og servicesenter hvor de har aktiviteter sammen med og for de eldre som en del av det å være en livsgledebarnehage. Vi avslutter førskolegruppa med den tradisjonsrike turen til Teknisk museum i Oslo.

Norlights Montessoriskole Drammen er delt inn i tre baser; småtrinnet (Ekorn, 1.-3.), mellomtrinnet (Tiger, 4.-7.) og ungdomstrinnet, med materiell basert undervisning i aldersblandede grupper. Hvert barn får individuell oppfølging og man vektlegger hvert enkelt barns utgangspunkt for videre læring. AMI-sertifiserte montessoripedagoger er et solid bidrag til skolen, som er den første montessoriskolen i Drammen. Ordinær søknadsfrist ved skolen er 15. november.

Overgang fra liten til stor avdeling

For de barna som skal ha overgang fra Småbarnas hus til Barnas hus har vi besøksdager hvor barnet er på besøk i den nye avdelingen sammen med de nye barna som begynner i barnehagen på Barnas Hus for første gang. Barnet er der tre ganger à 1 time hvor det er eget opplegg og hvor resten av barnegruppa ikke er til stede. Dette for å bygge et fellesskap med "de nye". De har med en voksen fra Småbarnas Hus på disse tre dagene. Til høsten møtes disse barna igjen til tre dager med tilvenning sammen (se foreldrehåndboka).

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

"Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn omsorg, mer enn oppdragelse og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette." (Rammeplanen s.15)

I Montessoribarnehagen ønsker vi å utvikle det potensialet som ligger i hvert barn fra fødselen av, og hjelpe de på veien i deres naturlige utvikling. Barn skaper seg selv, og har en utrolig indre drivkraft.

"A child at birth is not an empty vessel waiting to be filled but rather a unique, complex psychological being who is, from birth, developing their inner self."

Danning, som i dag er flittig brukt i pedagogikk, var det Maria Montessori så som den riktige måten å tilnærme seg barn på. Danning skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne. De kan ikke manipuleres til å gjøre og tenke som den som oppdrar.

Hvordan praktiserer vi danning i Montessoribarnehager?

Noe av det viktigste i dannelsesprosessen er å gi barna god selvfølelse — og at de gjennom den kan forstå både seg selv og andre. Noen viktige momenter i barns selvfølelse:

- Jeg kjenner meg selv. Jeg får bekreftet mine tanker og følelser.
- Jeg er viktig. Andre tar meg på alvor.
- Jeg er et godt menneske. Andre viser meg tillit.
- Jeg er viktig for fellesskapet. Jeg får mulighet til å bidra.
- Jeg er kompetent. Jeg får oppgaver jeg kan mestre.

Dette er selve grunnlaget for god selvfølelse. Derfor handler det om å skape flest mulig situasjoner hvor barna trekker disse konklusjonene om seg selv. Det gjør vi i høyeste grad i montessoribarnehager hvor det forberedte miljøet gir barnet valgmuligheter og dermed muligheten til å være i kontakt med sitt indre kompass og oppleve høy grad av mestring. Hva vil jeg i dag? Hvordan har jeg det? Hvem vil jeg samarbeide med? Hva kan jeg bidra med? (Følg barnet, 2015)

PEDAGOGISK DOKUMENTASJON OG EVALUERING

Pedagogisk dokumentasjon

I en montessoribarnehage er planlegging viktig for å kunne tilby en fullverdig hverdag til barna. Å holde oversikt over barnas fremgang og vekst over tid er en krevende oppgave for montessoripedagoger. Dette er mulig gjennom strukturert observasjon, hvor man innhenter informasjon om hvordan det forberedte miljøet i avdelingen må tilpasses hvert enkelt barn. Disse observasjonene skrives ned, diskuteres og evalueres.

Et godt registreringssystem og nedfelt observasjoner er grunnlaget til dokumentasjon av pedagogenes arbeid. (Følg barnet, 2015)

Fra «Følg barnet – pedagogisk fagplan for montessoribarnehagen»:

«Basert på den voksnes kunnskap om barn i barnehagealder og med utgangspunktet i observasjonene vi gjør av barnet, planlegges presentasjonene som skal gis den enkelte eller grupper av barn. Det ligger progresjon i materialet, men barnet står fritt til å gå tilbake til kjent materiell eller ta et steg mot nye utfordringer.

Presentasjonene loggføres daglig og over tid i forhold til hvert enkelt barn. Denne loggføringen, kombinert med nye observasjoner, er ledetråden den voksne bruker for å planlegge nye presentasjoner.

Vi unngår i størst mulig grad å jobbe med samlinger for hele gruppen, men konsentrerer oss om små grupper på 3-6 barn av gangen, slik at hvert barn får sin tur. Disse små grupper samlingene foregår i det samme rommet der resten av gruppen er. For innlæring av spesiell kunnskap eller begreper, bruker vi en metode kalt tre-steps-metode.» (kap. 15, side 96)

PPV (Program for person- og verdiutvikling)

I de nye læreplanene er det enda større fokus på universelle verdier, mennesket, naturen og sosial læring. Gjennom vårt pedagogisk tilbud; Montessori, har vi daglig stort fokus på disse temaene og de mellommenneskelige relasjonene. Program for person- og verdiutvikling (PPV) er en satsing hvor Norlights-institusjonene synliggjør sitt arbeid med disse kravene

som er en overordnet del av den nasjonale læringen satt av myndighetene. Som en del av utdanningssektoren er det viktig at fokusområdene i overordnet del av læreplanene blir prioritert og implementert systematisk i undervisnings hverdagen, i tråd med våre pedagogisk tilbud.

Sosial læring og mellommenneskelige verdier er viktige deler av opplæringen, og trenger like mye fokus som det faglige. Disse er faktorer som påvirker hverandre; bedre sosialt skolemiljø bidrar til høyere faglig kvalitet, en pedagogisk orientert felles verdiforståelse øker motivasjonen til ansatte, som igjen påvirker det faglige utbyttet. I alle Norlights-institusjonene jobber vi for en helhetlig tilnærming til barn/elever og ansatte, og mener det er viktig at alle sider av enkeltindividet ivaretas og fostres. Dette innebærer å styrke og støtte barnas utvikling og ivareta både praktiske og sosiale behov hos de ansatte.

Gjennom de pedagogiske retningene Norlights tilbyr tilnærmer vi både barna og ansatte på en holistisk måte, og de voksne er viktige rollemodeller for barna. Barnehagen skal ikke kun være et sted hvor man tilegner ny fagkunnskap, men også et sted hvor man utvikler seg som menneske, hvor utdanning kan ses i et bredere perspektiv og være en hjelp for livet etter endt skolegang. De enkelte elementene i dette programmet skal være et bidrag til individets utvikling. Hvert menneske har store iboende muligheter og et enormt potensial, hvor ytre forutsetninger har innvirkning på hvordan vi kan utvikle oss fullt ut. Med dette programmet ønsker vi å forme de beste ytre rammene for barnets og ansattes utvikling i samlag med ansatte og foreldre.

Programmet har som formål å:

Øke forståelse og bevissthet innenfor:

Menneskeverd

Menneskerettigheter og barnekonvensjonen

Likeverd og likestilling

Identitet

Mangfoldighet, inkludering og respekt

Kritisk tenkning og vitenskapelig utvikling

Etiske handlinger

Bærekraftig utvikling, miljøvern og respekt for naturen

Demokrati og demokratiske verdier

Livsmestring og helse

Jobber for og mot redusering av:

Fremmedgjøring og utenforskap

Fordommer og diskriminering

Mobbing og rasisme

Utvikle:

Et sterkere samarbeid mellom skole/barnehage og hjem

Engasjement, tilhørighetsfølelse og trivsel hos barn, elever, ansatte og foreldre.

En felles verdiforståelse i virksomheten

Bevissthet rundt felles samfunnsansvar og skolens/barnehagens rolle i denne prosessen

Evaluering

Evaluering av vårt arbeid i barnehagen er veldig viktig. Vi har evaluering etter hver måned.

Hver avdeling evaluerer måneden som har gått, både med tanke på tema og barnegruppen.

Ut ifra dette finner en ut hvordan en skal jobbe videre. Evaluering blir også jevnlig tatt opp som tema på personalmøter og pedagogmøter. Evaluering av arbeidet skal være et tema i brukerundersøkelse, medarbeidersamtaler, foreldremøter og samarbeidsutvalgsmøter.

VEDLEGG 1(Vedtekter)

Vedtekter Norlights Montessoribarnehage Drammen AS

§ 1 Navn og eierforhold

Selskapets foretaksnavn er Norlights Montessoribarnehage Drammen AS og er et aksjeselskap.

§ 2 Selskapets ledelse, styret og dets oppgaver

Selskapet tegnes av styrets leder alene.

Selskapets styre består av 3-5 medlemmer etter årsmøtets nærmere beslutning. Foreldre ved barnehagen kan melde sin interesse og bli valgt som styremedlem. Man åpner for én forelder per periode. Foreldre velges for en periode på ett år av gangen. Styreleder velges blant de av styrets medlemmer som er valgt av årsmøtet, også kalt generalforsamling. Det kan velges varamedlemmer. Styremedlemmer kan ta gjenvalg.

- Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.
- Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjett for selskapets virksomhet.
- Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet og regnskap er under kontroll.
- Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.
- Styret kan meddele prokura.

§ 3 Aksjekapitalens størrelse

Selskapets grunnkapital er NOK 100.000 fordelt på 1000 aksjer pålydende NOK 100.

§ 4 Selskapets generalforsamling

Ordinær generalforsamling (årsmøte) avholdes hvert år innen utgangen av juni måned. Innkalling til årsmøtet skal være sendt senest to uker før møtet skal holdes. Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles, og sendes ut av styrets leder.

Forslag fra aksjonærer må, for å komme med til behandling på årsmøtet, være meldt skriftlig til styret i så god tid at det kan tas med i innkallingen. Forslag som fremmes senere enn en uke før årsmøtet skal holdes, kan ikke behandles med mindre samtlige aksjonærer på årsmøtet samtykker.

På årsmøtet behandles:

- Opptelling av stemmeberettigede og fullmakter
- Godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen
- Valg av styreleder, styremedlemmer, varamedlemmer, valgkomite og revisor.
- Andre saker som i henhold til gjeldende lovverk eller vedtekter hører inn under årsmøtet.

§ 5 Virksomhet

Selskapet skal drive barnehagevirksomhet innen den anerkjente pedagogiske retningen Montessoripedagogikk.

§ 6 Formål og oppgaver

Formålet er drift av barnehage som skal bygge på grunnleggende verdier i Maria Montessoris pedagogiske prinsipper. Videre vektlegges respekt for mennesket og naturen, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehagen skal drives i henhold til aktuelle lover og forskrifter, og i overensstemmelse med virksomhetens vedtekter. Barnehagen har et ideelt formål og er livssynsneutrale.

§ 7 Ekstraordinær generalforsamling

Styret kan bestemme at det skal holdes ekstraordinær generalforsamling. Styret skal innkalle til ekstraordinær generalforsamling når revisor som reviderer selskapets årsregnskap eller aksjeeiere som representerer minst en tiel av aksjekapitalen, skriftlig krever det for å få behandlet et bestemt angitt emne.

Styret skal sørge for at generalforsamlingen holdes innen en måned etter at kravet er fremsatt. Dersom samtlige aksjeeiere samtykker til at det skal holdes ekstraordinær generalforsamling, kan generalforsamlingen holdes uten vedtak fra styret etter første ledd.

§ 8 Endring av vedtekter

Endringer av disse vedtekter kan skje ved at styret går inn for endringer og dette vedtas på årsmøtet med $\frac{3}{4}$ flertall av møteberettigede aksjonærer på årsmøtet.